

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ”Intelligenta strategier för finanspolitisk konsolidering – utmaningen att identifiera tillväxtfaktorer för Europa. Hur kan vi till fullo utnyttja arbetskraftens potential i våra ekonomier mot bakgrund av det trängande behovet av finanspolitiska justeringar?” (förberedande yttrande på begäran av det ungerska ordförandeskapet)

(2011/C 248/02)

Föredragande: **Gérard DANTIN**

Den 15 november 2010 bad Ungerns ständige representant vid EU, Peter Györkös, på det kommande ungerska ordförandeskapets vägnar Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att utarbeta ett förberedande yttrande om

”Intelligenta strategier för finanspolitisk konsolidering – utmaningen att identifiera tillväxtfaktorer för Europa. Hur kan vi till fullo utnyttja arbetskraftens potential i våra ekonomier mot bakgrund av det trängande behovet av finanspolitiska justeringar?”.

Facksektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 31 maj 2011.

Vid sin 472:a plenarsession den 15–16 juni 2011 (sammanträdet den 15 juni 2011), antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 164 röster för, 2 röster emot och 9 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Den ekonomiska och finansiella kris som utbröt 2007 och fördjupades under 2008 har fått allvarliga konsekvenser för EU-ländernas offentliga finanser och har särskilt påverkat ländernas budgetsituation negativt.

1.2 I dag behöver man avlasta de offentliga budgetarna från kostnader som beror på alla olika ekonomiska återhämtningsplaner, stöd till bankerna – såsom varit fallet i några medlemsstater – och den svaga tillväxt som man inte tog tillräcklig hänsyn till i den ekonomiska politiken före krisen. Detta har lett till att ett flertal medlemsstater tvingats skära ned sina offentliga utgifter. Detta riskerar att leda till begränsningar statliga åtaganden begränsas och de kollektiva solidaritetssystemens omfördelningseffekter minskar, både vad gäller socialt skydd och offentliga tjänster.

1.3 Denna metod för att snabbt återställa balansen skapar stora sociala kostnader och riskerar att försvaga tillväxten över en lång period, framför allt på grund av att efterfrågan hämmas, vilket ytterligare kommer att öka budgetunderskotten. Budgetunderskotten kommer i sin tur att leda till minskad efterfrågan, som ger upphov till en ”snöbollseffekt” som kan leda EU:s ekonomi in i en ond cirkel.

1.3.1 Denna cirkel måste brytas genom en ”intelligent” budgetpolitik.

1.4 En ”intelligent” budgetkonsolidering går ut på att finna en ”intelligent” balans mellan utgifter och intäkter och mellan utbud och efterfrågan. Därför måste det främsta målet för den ekonomiska politiken och för all annan politik hädanefter vara en hållbar utveckling.

1.4.1 Därför måste hållbar utveckling vara ett av EU:s prioriterade mål.

1.5 För att uppnå detta krävs följande:

1.5.1 Man måste införa en mer ambitiös och fullständig reglering av finansmarknaderna för att hejda spekulation. Om detta inte görs kommer det att omintetgöra alla ansträngningar för att uppnå en ”smart budgetkonsolidering”.

1.5.2 EU måste bedriva en budgetpolitik som gynnar tillväxten genom att

— införa ett EU-lån i syfte att finansiera infrastrukturprojekt genom att mobilisera besparingar,

— skapa euroobligationer som bland annat gör det möjligt att minska kostnaderna för de krisdrabbade euroländernas återfinansiering,

— utnyttja flexibiliteten i konsolideringsperioden maximalt eftersom en ”big bang” skulle skada tillväxtutsikterna.

1.5.3 EU måste bedriva en skattepolitik som gynnar tillväxten genom att

— sträva mot ökad samordning mellan medlemsstaternas skattepolitik i enlighet med EU:s fördrag,

— utveckla ett bättre samarbete mot skattebedrägerier och utnyttja Eurofisc på ett optimalt sätt,

— flytta skattebördan genom att utnyttja nya intäktskällor, t.ex. skatter på finansiella transaktioner, energiskatter, avgifter för finansinstitut, avgifter för koldioxidutsläpp (inklusive en omorganisering av marknaden för utsläppsrätter) osv.

1.5.4 EU måste utforma skatter som syftar till att internalisera de externa effekter som orsakas av finanssektorns beteende, så att de bidrar till att skapa rättvisare villkor i processen med att utveckla och harmonisera den europeiska inre marknaden.

1.5.4.1 Europeiska kommissionen planerar med kommitténs godkännande att genomföra en konsekvensbedömning för att fastställa en möjlig struktur och tillämpningsformer för denna skatt. Under alla omständigheter bör inga beslut fattas när det gäller denna skatt innan resultaten från konsekvensbedömningen är kända.

1.5.5 EU måste skapa framtidens tillväxt genom att

— genomföra Europa 2020-strategin, som framför allt syftar till att skapa hållbar tillväxt för alla, via en bättre samordning av den ekonomiska politiken och genom att undanröja de främsta hindren för tillväxt, inklusive de som är kopplade till den inre marknads funktionssätt,

— utforma och genomföra en ambitiös och effektiv näringspolitik som framför allt är inriktad på högteknologiska sektorer med högt mervärde och hög tillväxtpotential, både inom produktionssektorn och tjänstesektorn,

— skapa en verklig europeisk småföretagsakt,

— satsa på den så kallade magiska triangeln för tillväxt: utbildning, forskning och innovation. För att lyckas med detta krävs följande:

— Att man trots budgetåstramningar fortsätter med och utökar investeringarna i utbildning och i forskning och utveckling. I annat fall kommer EU ofrånkomligen att utarmas.

— Att man ser till att de utbildningar och den kompetens som tillhandahålls motsvarar behoven på arbetsmarknaden.

— Att man anpassar skattelagstiftningen så att näringslivet motiveras att investera mer i forskning, utveckling och innovation.

— Att man underlättar forskarnas och innovatörernas arbete och samarbete inom hela EU genom att arbeta för genomförandet av det europeiska området för forskningsverksamhet.

— Att man minskar eller helt undanröjer ett antal hinder, t.ex. små och medelstora företags tillgång till finansiering och kostnaderna för immateriella rättigheter samt att man snarast får till stånd en överenskommelse om EU-patentet genom ett effektivare samarbete.

— Att man utvidgar klustren för ökad konkurrenskraft och ger dem mer medel och uppdrag. I detta hänseende kan inrättandet av ett europeiskt nätverk bidra till att stärka förhållandet mellan forskning och innovation.

1.6 När denna politik genomförs i praktiken och den endast är avhängig medlemsstaternas enskilda beslut, måste hänsyn tas till den breda variationen i ekonomiska resultat mellan de 27 medlemsstaterna. Det finns stora variationer vad gäller grad av BNP-tillväxt, arbetslöshetens nivå och utveckling, nivå på statskulden och statens FoU-utgifter, även om det finns urskiljbara mönster.

2. Bakgrund

2.1 Det ungerska ordförandeskapet bad Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att utarbeta ett förberedande yttrande om "Intelligenta strategier för finanspolitisk konsolidering – utmaningen att identifiera tillväxtfaktorer för Europa. Hur kan vi till fullo utnyttja arbetskraftens potential i våra ekonomier mot bakgrund av det trängande behovet av finanspolitiska justeringar?"

2.2 Kommittén välkomnar denna begäran.

2.3 Det som Europeiska ekonomiska och sociala kommittén ombeds uttala sig om är frågor som kommittén betraktar som viktiga, och de omfattas av det arbete som kommittén redan utfört efter det att den finansiella krisen började.

2.4 Detta yttrande gör det möjligt för kommittén att uppdatera sina tidigare överväganden. De kommer att fungera som underlag vid utarbetandet av detta bidrag, vars syfte är att utveckla övervägandena så att de motsvarar temat för remissen ⁽¹⁾.

2.5 Därför kommer vi, efter en kort analys av orsakerna till krisen, att undersöka konsekvenser samt de ekonomiska och sociala riskerna med en "ointelligent" budgetkonsolidering. Dessutom kommer vi att lägga fram förslag som främjar utvecklingen av en hållbar tillväxt, som är det enda sättet att väcka nytt liv i EU:s ekonomi.

⁽¹⁾ Jfr EESK:s yttrande om "Finanskrisens effekter på den reala ekonomin", EUT C 255, 22.9.2010 s. 10, och EESK:s yttrande om "Ekonomisk återhämtning: lägesrapport och konkreta initiativ", EUT C 48, 15.2.2011, s. 57.

3. Krisen och dess konsekvenser

3.1 Den ekonomiska och finansiella kris som utbröt 2007 och fördjupades under 2008 har fått allvarliga konsekvenser för EU-ländernas offentliga finanser. Många regeringar har vidtagit åtgärder för att rädda det finansiella systemet. Men de har också genomfört viktiga budgetåtgärder för att i möjligaste mån begränsa recessionens djup via återhämtningsplaner. Syftet med dessa planer är att komplettera de automatiska stabilisatorernas effekter för att undvika att den ekonomiska verksamheten kollapsar, men de har också förvärrat budgetsituationen i ett flertal länder.

3.2 Under finanskrisen lyckades man med hjälp av enorma offentliga utgifter upprätthålla likviditeten på marknaderna. I dag behöver man dock avlasta budgetarna från kostnader som beror på stöd till banker – såsom varit fallet i några medlemsstater – och diskretionära åtgärder, vilket leder till att ökande arbetslöshet och extra åtstramningsåtgärder i många länder sammantaget utgör ett hot mot den ekonomiska tillväxten.

3.3 Denna situation har lett till att det offentliga underskottet i EU har ökat betydligt. Enligt Eurostats beräkningar steg det från 2,3 % av BNP 2008 till 7,5 % 2010 i hela EU och från 2 % till 6,3 % inom euroområdet. Samtidigt har statskulden ökat från 61,6 % av BNP 2008 till 80 % i EU och från 69,4 % till 78,7 % i euroområdet. Tillväxten beräknas ligga på 0,7 % 2010. Arbetslösheten steg från 7,1 % 2007 till 9,1 % 2009 och beräknas ligga på 10,3 % i slutet av 2010. Detta motsvarar nästan 25 miljoner arbetslösa, varav cirka 8 miljoner har förlorat sitt arbete till följd av krisen.

3.4 Ett antal medlemsstater har vidtagit åtgärder som främst går ut på att minska de offentliga utgifterna för att snabbare återställa budgetbalansen och minska statskulden. Detta riskerar att leda till minskade statliga åtaganden när det gäller omfördelningen inom ramen för de kollektiva solidaritetssystemen. Det största problemet är dock att de sociala trygghetssystemen och de offentliga tjänsterna avvecklas, trots att alla är överens om att de fungerar som automatiska stabilisatorer och dämpar krisen på ett effektivt sätt.

3.4.1 Kommittén anser att det är ytterst viktigt att bevara det europeiska sociala kapitalet och naturkapitalet, vilket är en absolut nödvändig förutsättning för ökad tillväxt.

3.4.2 Det skulle vara förödande för EU:s (och medlemsstaternas) trovärdighet om medborgarna fick uppfattningen att unionen skulle vara fast besluten att – såsom varit fallet i några medlemsstater – vidta omfattande åtgärder för att hjälpa finans- och banksektorn, som bär ansvaret för den rådande krisen. Vid en tidpunkt då vi måste motverka den svaga tillväxten, den

kraftigt ökande arbetslösheten och den försämrade tryggheten samt bidra till solidariteten genom sociala trygghetssystem och allmänna tjänster, skulle ett sådant beteende från EU:s sida vara ineffektivt och skada EU-medborgarna, som inte på något sätt har bidragit till den ekonomiska och finansiella krisen. Detta skulle oundvikligen öka den redan befintliga klyftan mellan medborgarna och EU.

3.5 Detta snabba återställande av balansen, som främst bygger på en nedskärning av de offentliga utgifterna, skapar sociala kostnader och riskerar dessutom att leda till försvagad tillväxt under en längre period, framför allt på grund av att efterfrågan hämmas. I kombination med ihållande eller rent av stigande arbetslöshet försämrar detta EU:s globala konkurrenskraft.

3.5.1 Budgetåtstramningar riskerar att leda till minskad efterfrågan. Detta leder till recession, vilket i sin tur skapar nya underskott som kan leda EU:s ekonomi in i en ond cirkel.

3.5.2 Efterfrågan kommer att minska ännu mer i och med att klyftorna fortsätter att öka (i Frankrike ökade t.ex. genomsnittslönerna för de 0,01 % högst avlönade arbetstagarna med 51 % mellan 1998 och 2005). Hushållens köpkraft kommer dessutom automatiskt att minska på grund av den ekonomiska situationen, men också på grund av att lönerns andel i fördelningen av mervärdet har minskat betydligt. År 2007 beräknade IMF att lönerns andel av EU:s BNP har minskat från 73 % år 1980 till 64 % år 2005.

4. Mot en intelligent budgetkonsolidering

4.1 Frågan är inte om det är lämpligt att sträva efter att återställa budgetbalansen, utan snarare hur vi ska gå till väga, vem som ska betala och hur snabbt det ska gå för att tillväxten ska kunna öka.

4.1.1 En "intelligent" budgetkonsolidering går ut på att finna en "intelligent" balans mellan utgifter och intäkter och mellan utbud och efterfrågan. För att detta ska vara möjligt och för att vi ska klara av krisen är det absolut nödvändigt att återställa tillväxten genom en expansiv politik som skapar goda förutsättningar för konsumtion och investeringar.

4.1.2 Budgetkonsolideringen är till viss del en följd av kraven från den monetära politiken, som måste bedrivas på ett sådant sätt att den uppnår sina egna mål om prisstabilitet och förtroende för marknaderna, samtidigt som den ska fortsätta att skapa förutsättningar för ekonomisk tillväxt.

4.2 En budgetpolitik som gynnar tillväxten

4.2.1 EU hade problem med otillräcklig tillväxt långt före krisen. Det mål om en årlig tillväxt på 3 % som ligger till grund för Lissabonstrategin har bara uppnåtts vid två tillfällen. Man har i allmänhet tagit för lite hänsyn till denna bristande tillväxt i regeringarnas ekonomiska politik och budgetpolitik. Tillväxten har kompenseras med både offentliga och privata lån, och de privata lånen har lett till att det finansiella systemet fått bära en stor del av ansvaret, t.ex. i fråga om bostadslån. **Därför måste det främsta målet för den ekonomiska politiken och för all annan politik hädanefter vara en hållbar utveckling. Genom en budgetkonsolidering som bland annat går ut på att effektivt fördela finansiella resurser skulle man i detta sammanhang kunna återställa balansen i de offentliga budgeterna på medellång sikt utan att detta står i vägen för målet om ökad tillväxt.**

4.2.2 Den finansiella krisen och den svaga motståndskraft mot kriser som EU:s ekonomi har visat prov på tyder på att den ekonomiska politiken behöver ta en ny riktning. Kommittén anser att en mer balanserad kombination av makroekonomiska åtgärder som på ett harmoniskt sätt förenar de olika aspekterna i fråga om utbudet och en ekonomisk politik som är inriktad på efterfrågan bör utgöra en integrerad del av den europeiska strategin. I dagens "ekonomiserade" värld, som främjar kortsiktiga investeringar och som därmed står inför risken att den tekniska utvecklingen avstannar, är det bäst att avstå från en tillväxt som till stor del bygger på spekulationsbubblor och återgå till en tillväxt som bygger på konsumtion och investeringar, i synnerhet inom realekonomins (2) innovativa sektorer. Vi måste även gynna koldioxidsnåla produktionsätt som inte utarmar våra naturresurser.

4.2.3 Man skulle kunna införa ett EU-lån i syfte att finansiera infrastrukturprojekt i EU. Det skulle vara ett viktigt verktyg för att samla sparmedel som för tillfället är tillgängliga men som inte används till att stödja den europeiska ekonomin. Denna åtgärd bör kompletteras av en samordnad strategi för näringspolitiken (3) som förbättrar konkurrenskraften i enlighet med Europa 2020-strategin (4). I detta avseende välkomnar kommittén det uttalande som kommissionens ordförande gjorde i parlamentet den 14 december 2010, där han angav att han kommer att insistera på att man lägger fram planer för att införa obligationslån. Införandet av obligationslån får dock inte betraktas som ett alternativ till euroobligationer eller ersätta införandet av dessa.

4.2.4 Kommittén förespråkar inrättandet av euroobligationer eftersom de gör det möjligt att finansiera stora infrastrukturprojekt som syftar till att modernisera EU genom att skapa samsättning och stimulera tillväxten. Detta kan även obligationslånen åstadkomma, men euroobligationerna kan dessutom minska kostnaderna för de krisdrabbade euroländernas återfinansiering genom att ge marknaden för statsobligationer en europeisk dimension. Efter inrättandet av den europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten skulle införandet av dessa

obligationer bekräfta för marknaden att det inom Europeiska unionen råder intern solidaritet, samtidigt som det bevisar att EU har ett politiskt engagemang för den ekonomiska och monetära unionen och eurons oåterkallelighet.

4.2.4.1 Vi kan konstatera att detta förfarande, som tillämpas i USA via statskassan och som godkändes 2009 av Europaparlamentet och Internationella valutafonden, gör det möjligt att genom skuldåtnader ge de krisdrabbade euroländerna handlingsutrymme att stimulera tillväxten.

4.2.5 De medlemsstater som har överskott i sin bytesbalans och/eller som har en låg statsskuld bör bedriva en expansiv politik för att stimulera efterfrågan. Detta gör man i allmänhet inte, bland annat på grund av att man är rädd för att straffas av kreditvärderingsinstitutet. "De spelar en avgörande roll för att det finansiella systemet ska fungera, och som sådana kan de inte lämnas utan tillsyn." (5) "Kommittén är särskilt oroad över [...] misslyckandet med att inrätta ett europeiskt organ för värdering av statsskulden". (6)

4.3 Tillväxt och beskattning

4.3.1 Skattesystemet kan vara en tillväxtfrämjande faktor om det bidrar till att den inre marknaden fungerar som den ska, att konkurrenskraften ökar och att de offentliga finanserna är mindre pressade. När det gäller budgetkonsolidering beklagar kommittén att kommissionen nästan uteslutande riktar in sig på utgifter och förbiser intäkterna. Detta drabbar vanligen de socialt mest utsatta grupperna i samhället och bromsar tillväxten genom att hämma efterfrågan.

4.3.2 Det behövs en bättre samordning på EU-nivå mellan medlemsstaternas skattepolitik, i enlighet med EU:s fördrag. Man måste framför allt harmonisera beräkningsunderlagen och inrätta minimiskattesatser, särskilt i de sektorer som har de mest rörliga beskattningsunderlagen på internationell nivå och där det råder störst risk för skatteflykt och skattekonkurrens mellan medlemsstaterna. Denna samordning på EU-nivå måste ha som särskilt mål att skydda och öka skatteintäkterna (7).

4.3.3 För att det ska vara möjligt att bekämpa skattebedrägerier på ett effektivt sätt krävs också ett bättre administrativt samarbete. Ett första steg i rätt riktning är inrättandet av Eurofisc, ett decentraliserat nätverk öppet för samtliga medlemsstater vars mål är att mervärdesskattebedrägerier ska kunna bekämpas med snabba och riktade åtgärder (8). I sitt yttrande om detta

(2) Jfr EESK:s yttrande "Lissabonstrategins framtid efter 2010", EUT C 128, 18.5.2010, s.3.

(3) Jfr punkt 5.5.1.

(4) Jfr skrivelsen från EESK:s ordförande till kommissionen av den 31 mars 2010.

(5) Jfr EESK:s yttrande om "Kreditvärderingsinstitut", EUT C 277, 17.11.2009, s. 117, punkt 1.1.

(6) Jfr EESK:s yttrande om "Kreditvärderingsinstitut", EUT C 54, 19.2.2011, s. 37, punkt 1.4.

(7) Se fotnot 2.

(8) Rådets förordning (EU) nr 904/2010 om administrativt samarbete och kampen mot mervärdesskattebedrägerier (omarbetning), EUT L 268, 12.10.2010, s. 1.

ämne betonade EESK behovet av att upprätta förbindelser och inleda ett samarbete med andra organ som bekämpar organiserad brottslighet och penningtvätt⁽⁹⁾.

4.3.4 Det kunde vara lämpligt att flytta skattebördan till nya intäktskällor, t.ex. skatter på finansiella transaktioner, energiskatter, avgifter för finansinstitut, avgifter för koldioxidutsläpp⁽¹⁰⁾ inklusive en omorganisering av marknaden för utsläppsrätter osv. Denna typ av beskattning skulle kunna ge "dubbel utdelning": på kort och medellång sikt genom att avlasta de offentliga budgetarna, och på längre sikt genom att bidra till att rikta resurserna mot hållbara investeringar i realekonomin i allmänhet och i teknik och gröna sektorer i synnerhet⁽¹¹⁾. Det skulle även vara ett bra sätt att förse EU:s budget med egna medel⁽¹²⁾.

4.4 Beskattning av finanssektorn

4.4.1 Rent konkret kan en beskattning av finanssektorn göra finansmarknaderna mer stabila och effektiva genom att minska deras volatilitet och de skadliga effekterna av överdrivet risktagande⁽¹³⁾. Det verkar därför rimligt att utforma skatter som syftar till att internalisera de externa effekter som orsakas av finanssektorns beteende, så att de bidrar till att skapa rättvisare villkor i processen med att utveckla och harmonisera den europeiska inre marknaden.

4.4.2 Skatter på finansiella transaktioner

4.4.2.1 EESK godkände principen om en skatt på finansiella transaktioner i sitt yttrande om de Larosière-gruppens rapport⁽¹⁴⁾: "EESK anser att en övergång från kortsiktighet till långsiktighet, där bonus inte grundas på spekulation, är nödvändig. Mot denna bakgrund stöder EESK idén om en beskattning av finansiella transaktioner". "[...] målsättningen med en skatt på finansiella transaktioner är att skaffa offentliga inkomster. Denna nya inkomstkälla skulle kunna användas för att stödja ekonomisk utveckling i utvecklingsländerna, finansiera klimatpolitiken i utvecklingsländerna eller **minska bördan på de offentliga finanserna**. Det sistnämnda förutsätter även att finanssektorn betalar tillbaka sitt offentliga stöd. På längre sikt bör dessa inkomster innebära en ny offentlig inkomstkälla."⁽¹⁵⁾ En skatt på finansiella transaktioner skulle dessutom få en välkommen hävstångseffekt, eftersom den förändrar marknadsaktörernas beteende.

⁽⁹⁾ Se EESK:s yttrande om "Förslag till rådets förordning om administrativt samarbete och kampen mot skatteunddragande i fråga om mervärdesskatt (omarbetning)", EUT C 347, 18.12.2010, s. 74, punkt 1.10.

⁽¹⁰⁾ Se fotnot 2.

⁽¹¹⁾ Se fotnot 4.

⁽¹²⁾ "Översyn av EU:s budget", KOM(2010) 700 slutlig, 19.10.2010.

⁽¹³⁾ Se KOM(2010) 549 slutlig, Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén – Beskattning av finanssektorn.

⁽¹⁴⁾ Jfr EESK:s yttrande om "De Larosière-gruppens rapport", EUT C 318, 23.12.2009, s. 57.

⁽¹⁵⁾ Jfr EESK:s yttrande om "Skatt på finansiella transaktioner", EUT C 44, 11.2.2011, s. 81, Sammanfattning och slutsatser, punkt 1.10.

4.4.2.2 Kommittén konstaterar att Europeiska kommissionens ordförande i ett uttalande av den 8 september 2010 försvarede principen om en skatt på finansiell verksamhet.

4.4.2.3 Mot bakgrund av sina tidigare ställningstaganden anser kommittén att EU och medlemsstaterna i dagsläget behöver en skatt på finansiella transaktioner för att samla ihop medel till att åtgärda obalanser i budgeten, finansiera tillväxtfrämjande stimulansåtgärder och motverka rent spekulativ verksamhet.

4.4.3 Skatter på finansiell verksamhet

4.4.3.1 En skatt på finansiell verksamhet⁽¹⁶⁾ tas i sin mest omfattande form (additionsmetoden) ut på summan av vinster och ersättningar från finansinstitutens verksamhet, oavsett vilka produkter de säljer.

4.4.3.2 Den kan betraktas som en mervärdesskatt för finanssektorns företag, som skulle kunna avhjälpa sektorns just nu svaga skattebidrag som är ett resultat av den momsbefrielse som omfattar en stor del av sektorns verksamhet.

4.4.3.3 De intäkter som genereras på EU-nivå skulle kunna investeras i medlemsstaternas finanspolitiska konsolidering.

4.4.4 Europeiska kommissionen planerar med kommitténs godkännande att genomföra en konsekvensbedömning för att fastställa en möjlig struktur och tillämpningsformer för denna skatt och att utvärdera de reformer i finanssektorn som rör insättningsgarantisystemet, de nya kraven på eget kapital och likviditet osv. Utifrån denna grundval bör man hitta rätt balans mellan att bekämpa budgetobalanser och att upprätthålla banksektorns förmåga att bevilja lån och bidra till ekonomisk tillväxt och skapande av arbetstillfällen. Under alla omständigheter bör inga beslut fattas när det gäller denna skatt innan resultaten från konsekvensbedömningen är kända.

5. Skapa framtidens tillväxt

5.1 EU står inför följande stora hot:

— En "ekonomiserad" värld som står utanför den politiska demokratin, som delvis är bortkopplad från realekonomin och som gynnar kortsiktiga investeringar som riskerar att bromsa upp den tekniska utvecklingen. Att avstå från faktiska investeringar till förmån för finansiella placeringar bromsar även upp utvecklingen när det gäller sysselsättning, löner, efterfrågan och offentliga budgetar.

⁽¹⁶⁾ Förslag från Internationella valutafonden.

— De befintliga sociala modellerna håller på att lösas upp, samtidigt som det finns risk för att Förenta staterna inleder ett samarbete med de stora tillväxtländerna där EU exkluderas och där arbetsmarknaden hotas. För att hantera dagens utmaningar måste vi fastställa vilka politiska handlingslinjer som skapar morgondagens tillväxt.

5.2 För att återgå till en smart och hållbar tillväxt för alla har EU tagit fram Europa 2020-strategin. Denna nya strategi bygger på förbättrad samordning av den ekonomiska politiken, och dess syfte är att åtgärda de främsta hindren för tillväxt på EU-nivå, bland annat de som har koppling till den inre marknadens funktionssätt och infrastrukturen samt till behovet av en gemensam energipolitik och en ny ambitiös näringspolitik. Europeiska rådet har insisterat på att all gemensam politik, bland annat den gemensamma jordbrukspolitiken och sammanhållningspolitiken, ska stödja denna strategi och att den ska innehålla en tydlig extern dimension⁽¹⁷⁾.

5.3 EESK har inrättat en styrkommitté som ska verka i nära samarbete med facksektionerna, rådgivande utskottet för industriell omvandling, de nationella ekonomiska och sociala råden och observationsgrupperna för genomförandet av strategin, i synnerhet för de sju flaggskeppsinitiativen med syfte att stimulera utveckling i form av tillväxt och sysselsättning. Kommittén kommer att avge yttranden om dessa flaggskeppsinitiativ som ska bidra till uppfyllandet av de fem målen i Europa 2020-strategin. Det krävs en djupgående diskussion om prioriterade **sektorer, aktörer** och **åtgärder** för att man ska kunna fastställa hur den nya strategin ska genomföras.

5.4 **Prioriterade sektorer.** Nedan anges en icke uttömmande lista över sektorer som i vissa fall redan genererar tillväxt, men som framför allt kan komma att generera tillväxt i framtiden. Detta är högteknologiska sektorer med högt mervärde och hög tillväxtpotential, både när det gäller produktion och tjänster.

— Koldioxidsnål energi, transporter och miljövänliga byggnader osv. som skapar gröna arbetstillfällen⁽¹⁸⁾.

— "Silverekonomin": hälsofrämjande bioteknik, livsvetenskaper⁽¹⁹⁾.

— Bioteknik⁽²⁰⁾.

⁽¹⁷⁾ Se Europeiska rådets slutsatser av den 25 och den 26 mars 2010 samt av den 17 juni 2010.

⁽¹⁸⁾ Jfr EESK:s yttrande om "Att främja gröna och hållbara arbetstillfällen för EU:s energi- och klimatpaket", EUT C 44, 11.2.2011, s. 110.

⁽¹⁹⁾ Jfr EESK:s yttrande om "Bioteknik och bioteknik: En strategi för Europa. Lägesrapport och riktlinjer för framtiden", EGT C 234, 30.9.2003, s. 13.

⁽²⁰⁾ Jfr EESK:s yttrande om "Meddelande från kommissionen: Mot en strategisk vision för bioteknik och bioteknik – samrådsdokument", EGT C 94, 18.4.2002, s. 23.

— Det digitala samhället, nanoteknik⁽²¹⁾, robotteknik.

— Agronomi och hydraulik för att hantera bristen på odlingsbar mark och se över tillverkningsprocesser för att göra dem mer råvarueffektiva, behandling av sållsynta jordarter osv.

— Forskning inom samtliga näringssektorer om mer koldioxidsnåla processer och utvecklingsmetoder som ger näringspolitiken en ny utformning.

— Et cetera.

5.4.1 Utbildningssektorn måste också prioriteras, eftersom det gynnar alla andra sektorer. Den är en absolut nödvändig förutsättning för tillväxt, eftersom den främjar uppbyggandet av det mänskliga kapital som krävs för att åstadkomma tillväxt. I detta avseende är det lämpligt att se till att den tillgängliga kompetensen motsvarar arbetsmarknadens behov.

5.5 Prioriterade åtgärder för att främja tillväxten

5.5.1 EU måste prioritera fördjupningen av den inre marknaden inom ramen för Europa 2020-strategin. EESK anser att man endast på så sätt kan åstadkomma märkbara framsteg i fråga om en stark, ihållande och mer jämlik ekonomisk tillväxt i medlemsstaternas utveckling.

5.5.2 För genomförandet av en effektiv näringspolitik

5.5.2.1 Innebörden av begreppet näringspolitik har förändrats avsevärt under årens lopp. Det är därför viktigt att ta fram tre principer som gör det möjligt att tydligt definiera begreppet med hänsyn till den aktuella tidsepoken.

— Det handlar först och främst om att fastställa vilka sektorer som ska gynnas⁽²²⁾. Vidare bör insatserna givetvis vara mycket diversifierade. I vissa fall, t.ex. när det gäller energi, handlar det om stora EU-omfattande projekt. I andra fall handlar det om kapitalfinansiering. För nystartade företag och företag som håller på att utvecklas kan det också handla om stöd för utveckling av ny teknik. I alla händelser bör näringspolitiken utformas i syfte att både stärka den inre marknaden och främja exporten.

— Slutligen måste man hitta sätt för att finansiera denna näringspolitik och den tillväxt på lång sikt den kan leda till under en period av budgetmässiga justeringar. En effektiv metod är att satsa en stor del av EU:s sparmedel på produktiva och långsiktiga investeringar⁽²³⁾ som är lönsamma ur ekonomiskt och socialt hänseende, dvs. som skapar många nya arbetstillfällen. En svårighet kan vara att det finns en kraftig motvilja mot att ta risker. Denna ovilja kan övervinnas genom särskilda mekanismer för riskdelning

⁽²¹⁾ Jfr EESK:s yttrande om "Nanovetenskap och nanoteknik: En handlingsplan för Europa 2005–2009", EUT C 185, 8.8.2006, s. 1.

⁽²²⁾ Jfr punkt 5.4.

⁽²³⁾ Jfr punkt 4.2.3.

mellan staten och privata investerare, som innebär att staten tar den största delen av risken på lång sikt som en återförsäkrare. Man kan även tänka sig att införa ett omfattande EU-lån ⁽²⁴⁾.

5.5.2.2 Man är dock beroende av två stora politikområden för att ett balanserat och stabilt produktionssystem ska kunna upprättas, nämligen skattepolitiken och sysselsättningspolitiken. När det gäller skattepolitiken vill vi hänvisa till punkt 4.3.1. När det gäller sysselsättningspolitiken är den viktigaste förutsättningen att man lyckas göra det lättare att ta sig in på arbetsmarknaden och därmed även i stor utsträckning integrerar ungdomar och äldre på arbetsmarknaden. Samtidigt måste man också erbjuda ett brett utbud av barnomsorgstjänster av hög kvalitet för att understödja föräldrarna i arbetslivet ⁽²⁵⁾.

5.5.3 För en europeisk småföretagsakt

5.5.3.1 Förslaget om en europeisk småföretagsakt är ett viktigt förslag som har lagts fram många gånger men aldrig helt förverkligats. Den amerikanska småföretagsakten är t.ex. ett mycket effektivt instrument, eftersom den gör det möjligt att finansiera både innovationer och traditionella investeringar. Tack vare den kan man garantera att även små och medelstora företag till en del får tillträde till de offentliga upphandlingarna. Den riktar sig både till nystartade företag och snabbt växande företag. Den europeiska småföretagsakten måste, precis som sin amerikanska motsvarighet, införa en uppsättning instrument som både gäller offentliga upphandlingar och finansiering. EESK föreslår därför en ambitiös europeisk småföretagsakt ⁽²⁶⁾.

5.5.4 För en politik för utbildning, forskning och utveckling samt innovation

5.5.4.1 På den här punkten kan vi hänvisa till en mängd yttranden från EESK ⁽²⁷⁾. EESK har alltid hävdats att forskning och utveckling samt innovation är centrala aktiviteter och att EU:s framtida ställning på internationell nivå kommer att avgöras av i viken utsträckning vi prioriterar dessa områden och ger dem tillräckligt med resurser.

5.5.4.2 I en tid som präglas av budgettätstramningar måste EU och medlemsstaterna fortsätta att investera i utbildning, forskning och utveckling samt innovation. Dessa investeringar ska inte bara skonas från budgettätstramningar, utan även utökas ⁽²⁸⁾. I annat fall kommer EU ofrånkomligen att utarmas, vilket innebär förlorade arbetstillfällen och sämre levnadsstandard för medborgarna.

⁽²⁴⁾ Se fotnot 19.

⁽²⁵⁾ Se EESK:s yttrande "Årlig tillväxtöversikt: vidareutveckling av EU:s samlade insatser mot krisen", EUT C 132, 3.5.2011, s. 26, punkt 4.2.

⁽²⁶⁾ Jfr EESK:s yttrande om "Tänk småskaligt först: en 'Small Business Act' för Europa", EUT C 182, 4.8.2009, s. 30.

⁽²⁷⁾ I synnerhet de om sjunde ramprogrammet för forskning och utveckling, framför allt yttrandet om "Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om upprättandet av ett ramprogram för konkurrenskraft och innovation (2007–2013)", EUT C 65, 17.3.2006, s. 22.

⁽²⁸⁾ "Flaggskeppsinitiativ i Europa 2020-strategin: Innovationsunionen", KOM(2010) 546 slutlig av den 6.10.2010.

5.5.4.3 EU bör se till att skattelagstiftningen är bättre anpassad till målet om att vidta åtgärder som motiverar industrin att investera mer i forskning och utveckling ⁽²⁹⁾. Denna anpassning bör bland annat göra det möjligt att ge stöd till små och medelstora företag som satsar på forskning och utveckling för att hjälpa dem att utvecklas under de första verksamhetsåren. Med tanke på att små och medelstora företag spelar en strategisk roll i EU:s ekonomi rekommenderar EESK att varje medlemsstat använder en optimal kombination av skattelättnader för att hjälpa små och medelstora företag att överleva och växa ⁽³⁰⁾. Samtidigt vore det även lämpligt att stödja och utöka gemensamma projekt mellan forskningsorgan och små och medelstora företag under överinseende av t.ex. offentliga forskningsmyndigheter (nationella eller europeiska) för att gynna samarbetet mellan dessa aktörer.

5.5.4.4 För att forskningen och utvecklingen ska vara effektiv bör det vara lika enkelt för forskarna och innovatorerna att arbeta och samarbeta inom hela EU:s territorium som inom nationsgränserna. Det europeiska området för forskningsverksamhet ⁽³¹⁾ som ska ha uppnåtts om fyra år bör därför innehålla de nödvändiga ramarna för en verkligt fri rörlighet för kunskap som ger forskningens nationella sektorer ett europeiskt mervärde.

5.5.4.5 Dessutom måste att antal hinder minskas eller helt undanröjas: Tillgången till finansiering måste bli bättre, i synnerhet för små och medelstora företag, kostnaderna för immateriella rättigheter måste vara överkomliga, målen måste vara mer ambitiösa och de betydande budgetar som anslås till offentliga upphandlingar måste användas på ett strategiskt sätt. På kort sikt vore det bra att snarast få till stånd ett avtal om EU-patentet. Att stärka samarbetet på detta område skulle kunna vara en möjlig övergångslösning.

5.5.4.6 I Lissabonstrategin fastställdes att EU ska anslå 3 % av sin BNP till forskning och utveckling och att två tredjedelar av detta belopp ska komma från den privata sektorn. Detta har inte på långt när uppnåtts i praktiken. Det är dock viktigt att vi uppfyller detta mål, eftersom det gör det möjligt att skapa 3,7 miljoner arbetstillfällen till 2020 och öka EU:s årliga BNP med nästan 800 miljarder euro till 2027 ⁽³²⁾. Det är viktigare än någonsin att EU prioriterar uppfyllandet av detta mål.

⁽²⁹⁾ Jfr EESK:s yttrande om "I riktning mot en effektivare användning av skattelättnader till förmån för forskning och utveckling", EUT C 10, 15.1.2008 s. 83.

⁽³⁰⁾ Jfr EESK:s yttrande om "Att frigöra och stärka Europas potential avseende forskning, utveckling och innovation", EUT C 325, 30.12.2006, s. 16, punkt 3.5.

⁽³¹⁾ Jfr EESK:s yttrande om "Forskare inom det europeiska området för forskningsverksamhet: ett yrke med många karriärmöjligheter", EUT C 110, 30.4.2004, s. 3, och EESK:s yttrande om "Grönbok – Europeiska området för forskningsverksamhet: Nya utsikter", EUT C 44, 16.2.2008, s. 1.

⁽³²⁾ Jfr Paul Zagamé, The costs of a non-innovative Europe (2010).

5.5.4.7 Slutligen har inrättandet av kluster för ökad konkurrenskraft varit ett mycket lyckat initiativ i ett flertal EU-länder. Ett europeiskt nätverk skulle bidra till att dessa kluster får mer tyngd, ökade anslag och fler uppdrag. Ett sådant nätverk är troligtvis det bästa sättet att förbättra sambandet mellan forskning och innovation, eftersom samtliga aktörer är delaktiga i förvaltningen av klustren.

6. Det civila samhället

6.1 Slutligen vill vi understryka att dialogen mellan arbetsmarknadens parter och den civila dialogen, måste utgöra en

förebild både på nationell nivå och på EU-nivå, just på grund av de många konsekvenser som budgetkonsolideringarna och försöken att återställa tillväxten har haft för medborgarnas vardagsliv.

6.2 Det civila samhället, i synnerhet nationella ekonomiska och sociala råd eller organ som fyller denna funktion, bör rådfrågas och involveras innan några beslut fattas. Det behövs en hög grad av socialt partnerskap, eftersom det inte går att hitta hållbara och lyckade valmöjligheter på medellång och lång sikt i en så känslig fråga om det inte finns något stöd för reformer bland medborgarna.

Bryssel den 15 juni 2011

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON
